

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Примљено:	28.05.	2014.
Орг. јед.	Бр. 1044	Извештај

СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ФИЛОЛОШКЕ, ФИЛОЗОФСКЕ И СОЦИОЛОШКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ

Молим да у складу са чл. 55. Закона о високом образовању и чл. 64. и 69. Статута Универзитета дате сагласност на извештај о урађеној докторској дисертацији:

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
Презиме и име кандидата Михајло П. Манић
Назив завршеног факултета. Филозофски факултет Универзитета у Нишу
Одсек, група, смер Социологија.
Година дипломирања 2001.
Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма "Масовно комуницирање у културно-социолошком дискурсу"
Научно подручје. Социологија
Година одбране магистарског рада, односно положеног задњег испита докторског студијског програма. 10. мај 2012.
Факултет и место Филозофски факултет Универзитета у Нишу
Број публикованих радова: (до три рада)
1. Михајло Манић (2012), „Демократске перспективе и потенцијали нових медијских технологија“, <i>Политичка ревија</i> бр. 4/2012: 197-217 M51
2. Михајло Манић (2013), „(Не)оправданост постојања средстава масовног комуницирања: теоријске претпоставке медијског идентитета“, <i>Зборник радова Филозофског факултета у Приштини</i> XLIII(2)/2013: 369-391 M51
3. Михајло Манић, Катарина Милошевић (2013), „Средства масовног комуницирања у ери индустријализације и транснационализације глобалног друштва“, у В. Вулетић, Ј. Ђирић, У. Шуваковић (прир. и ур) <i>Глобализација и десуверенизација</i> . Београд: Српско социолошко друштво, Институт за упоредно право; Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2013, с. 517-540 M14
Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен. Незапослен
Радно место /
ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА „МЕДИЈИ У СИСТЕМУ ГЛОБАЛНОГ ДРУШТВА И ЊИХОВА СОЦИОКОМУНИКАЦИЈСКА УЛОГА“
Веб адреса на којој се налази извештај Комисије о научној заснованости теме www.pr.ac.rs
Научна област УДК(текст) Социологија
Ментор и састав комисије за оцену дисертације. 1. Проф. др Урош Шуваковић, ментор, ванредни професор, Филозофски факултет

Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, предмети Социологија комуникација, Истраживање јавног мњења, Друштвене промене и друштвени систем Србије, Методологија научних истраживања у друштвеним наукама

2. Проф. др Радомир Ђорђевић, редовни професор, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, предмети Социологија културе, Социологија поткултура, Социологија масовне културе, Социологија града

3. Проф. др Милојица Шуговић, редовни професор, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, предмети Класичне социолошке теорије, Савремене социолошке теорије, Социологија политике, Социологија политике савременог друштва

4. Проф. др Зоран Јевтовић, ванредни професор, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, научна област Комуникологија, ужа научна област Комуникологија, предмети Теорија јавног мњења, Геополитика и медији, Конфликти и управљање јавношћу

5. Проф. др Петар Анђелковић, ванредни професор, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, Општа социологија 1 и 2, Савремено друштво

Значај и допринос докторске дисертације

Докторска дисертација кандидата мр Михајла П. Манића резултат је његовог вишегодишњег интересовања за проблематику односа медија и друштва, за питања из области социологије комуникација и социологије масовне културе, из којих је проистекао и његов магистарски рад. Прецизније, у фокусу интересовања кандидата Манића јесте једна изузетно инспиративна и потпуно савремена област истраживања која се односи на улогу и значај медија у савременом друштву и *vice versa* на утицај друштва на садашњи статус и развој савремених медија, пре свега оних масовног комуницирања. Узимајући ово у обзир, мр Манић комуникацијски процес сагледава са различитих аспеката, али јасно наглашавајући његову динамичку, активистичку компоненту у савременим процесима друштвених промена.

Мр Манић полази од тога да с појавом масовне културе и масовних медија настаје масовна производња и константан проток информација уз употребу различитих техника и институција. Није увек могуће поистовећивати масовну културу са популарном која је често у сукобу са културом коју ствара и пласира доминантна мањина а онда широко дистрибуира маси. Велику пометњу уноси доминација увезених модела који одражавају страни начин живота и туђе вредности. Кандидат полази од тога да се средства масовног комуницирања могу посматрати као чиниоци који истовремено утичу на развој културне и друштвене хомогености, али и њихове хетерогености. Неспорна је веза између развијености процеса комуницирања и развијености друштва. Међутим, у теоријском смислу још је увек (а данас реактуелизован) проблем да ли су медији узрок развоја друштва и друштвених промена (медијацентричне теорије, нпр. Маклун и др.) или су они последица развијености друштва? Утицај и однос између медија и друштва може имати различите комбинације: друштво утиче на медије; медији утичу на друштво; друштво и медији егзистирају независно; друштво и медији су у односу међусобне интеракције. У раду се медији третирају као потенцијално средство модернизације, па и као средство које може променити чак и корените односе у друштву. Аутор наглашава да процес комуницирања не измиче деловању општих образаца културе, свести и понашања. Комуникацијском културом се обликује

културолошка компонента друштва, а да би се у тој улози потврдила и одржала, потребно је да очува изврстан ниво аутономије. Она, колико год да предстваља поље свести и сферу вредности, није сама по себи исто што и вредност. Мотивисаност субјеката тог процеса условљена је циљевима који су изведени из социјалне позиције и потребе да се она очува, уколико нема могућности да се поправи. Обрасцима комуникацијске културе, одређени су културолошки аспекти интереса у борби са другим интересно инспирисаним субјектима око друштвених вредности. Комуникацијска култура представља образац индивидуалних ставова и оријентација према процесу комуницирања, која се остварује у оквиру датог друштвеног система. Реч је о субјективној сфери која лежи у основи сваког друштвеног деловања, одређујући му значење. У процесу комуницирања се преливају слојеви стварности, различити аспекти свакодневних, актуелних, друштвених ситуација и збивања. У том контексту све већи проблем је искључивање појединих група из свакидашњих канала комуникација (нпр. сиромашни, инвалидна лица, географски изоловани, уопште жртве друштвене, културне или економске дискриминације, итд.). Да би се ово ограничило у савременој теорији је дошло до еволуције схватања односног људског права: од права на информисаност преко права на комуницирање до комуникативног суверенитета индивидуе. При том, читав овај процес се одвија у тзв. „глобализирајућем друштву“, а управо подстрек убрзавању тог „турбоглобализацијског процеса“ (Печујлић) дају и медији, укључујући и оне најновије попут Интернета за који се сматра да „помаже у разумевању идеје о децентрализованог комуникативној мрежи која одражава цивилно друштво“ (Wimmer). Није немогуће да ће у даљем развоју право на комуникативни суверенитет бити сасвим јасно конкретизовано на „право на Интернет“, нарочито када се узму у обзир настојања влада појединих држава да угуше или барем „утишају“ овај медиј и на њему засноване друштвене мреже (Facebook, Twitter и сл.). Стога је природно и очекивано да се пружи један целовитији и систематичан поглед на друштвену улогу медија у савременом друштву посебно као чинилаца друштвених промена, али и да се размотри њихова улога у формирању, обликовању и афирмацији друштвеног и културног идентитета и културних образаца друштва.

Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Докторска дисертација кандидата мр Михајла П. Манића *Медији у систему глобалног друштва и њихова социјалнокомуникацијска улога* посвећена је истраживању једног веома значајног, актуелног друштвеног проблема из области социологије комуникација која је, већ сама по себи, најдинамичнија од свих социјалних дисциплина, будући да је таква природа предмета њеног проучавања. Проблем који се овом докторском дисертацијом излаже научном проучавању код нас није довољно истраживан, а када је то чињено неретко му се прилазило не са научног, већ са догматско-апологетског и идеолошког становишта. Објективност научног рада, према Поперовом схватању, значи моћ научни критике. У овом случају тај критички однос налаже да се у другој деценији XXI века сагледају медији у контексту развоја „глобализирајућег друштва“ и да се критички истражи њихова улога у тренутку убрзања глобализацијског процеса и, симултано са њим, „политичког буђења народа“ (Бжежински), што за последицу има друштвене промене које се одвијају. Наведено генерише оригиналност научног рада мр Михајла П. Манића и у многим другим елементима:

- он је систематично изложио различита теоријска схватања улоге медија у друштву, различите теоријске приступе – од оних класичних до сасвим савремених – образложивши значај сваког од њих за разумевање предмета свог истраживања и, што је посебно важно, извргао га критичком просуђивању, изводећи сопствене закључке
- анализе и ставови кандидата засновани су на многобројним домаћим и иностраним

референцама и изворима (191 научна монографија, 123 научна чланка објављена у часописима или зборницима, 13 докумената као примарних извора) што је одличан индикатор његове упознатости са задатом темом

- у методолошком смислу кандидат је показао завидан ниво познавања научне методологије, што му је и омогућило да се носи са једном овако озбиљном темом. То се јасно видело оног тренутка када се определио да као метод прикупљања података користи анализу садржаја, а од општенаучних метода: компаративну и методу моделовања

- спроведено истраживање је претежно теоријског карактера. Међутим, уколико се пође од марксистичко-дијалектичког става да је пракса најбоља потврда теорије, при чему је проблем прецизно одређен (јасно формулисан предмет истраживања, научни и друштвени циљ, прецизан хипотетички оквир, научна и друштвена оправданост, одређене методе које се примењују у научном истраживању, план истраживања) онда се може рећи да је мр Манић успео да бројним примерима из праксе и секундарном анализом других емпиријских истраживања добије читав низ веома корисних података који су потврдили полазни хипотетички оквир његовог рада. У том смислу је он посебно анализирао питање слободе медија, и то не само „слободе од“, већ и „слободе за“, указујући да је држава све мање тај субјект од кога долази опасност по медијску слободу, али да се ту зато јављају, особити у транзиционим државама - тајкуни, или генерално, власници мегакапитала, који угрожавају оно што се одувек сматрало идеалом: слободу независног извештавања.

Све ово представља аргументацију у прилог нашој већ изнетој тврдњи да докторска дисертација кандидата мр Михајла П. Манића представља научно-теоријски допринос сагледавању улоге медија у глобалном друштву са аспекта њихове социјалне комуникационе улоге. Друштвени допринос ове дисертације огледа се, пре свега, у наглашавању функције масовних медија у промоцији идеја унапређења разумевања, толеранције између појединаца и група у циљу искорењивања расизма и предрасуда, уздржавањем од стереотипних, пристрасних, једностранних, тенденциозних или чак стигматичких исказа о појединцима и друштвеним групама.

Преглед основних резултата рада кандидата у одређеној научној области

Кандидат је у првом делу изложио све оно што се у научно-методолошком речнику назива пројектом истраживања. Управо од способности истраживача да формулише пројекат научног истраживања, а у оквиру њега да прецизно одреди шта је предмет и дефинише хипотетички оквир, зависи и ваљаност спроведеног истраживања. Мр Манић формулише да је предмет теоријског истраживања масовно комуницирање, друштвено комуницирање и масовни медији. Он је овај предмет у раду посматрао „*кроз призму глобалног друштва, односно као подстрек и претња очувању културног идентитета друштва*“ фокусирајући истраживачки проблем око „доминантно теоријске концептуализације појма „масовно комуницирање“ као елемента глобалног друштва у социјално-комуникацијском и културно-социјалном дискурсу, његовог тумачења и на крају, његове употребе у друштвеној стварности“. Даљи циљ и задатак истраживања у овом раду је „доминантно теоријска анализа и концептуализација појма масовно комуницирање кроз упоредну анализу на основу које можемо приступити и преосталим циљевима који су фокусирани на истраживање и анализу различитих теоријских приступа о начину на основу којих средства масовног комуницирања утичу на формирање друштвеног и културног идентитета и доприносе афирмацији или разарању социјалне кохезије датог друштва“. Све ово се заправо чини да би се потом формулисао прецизан хипотетички оквир истраживања о томе да „*медији као чинилац и елемент глобалног друштва, у контексту друштвених промена, утичу на ставове јавног мњења и утичу на интензитет социјалне кохезије, као и на формирање,*

афирмацију и обликовање друштвеног и културног идентитета и културних образаца друштва". Како је то и прилично, у овом делу су подробно одређени садржаји одређених појмова који се касније у истраживању користе, а у светлу њихове специфичне употребе у теорији информација.

У другом делу насловљеном са „Комуниколошке особености средстава масовног комуницирања“, аутор се бави проблемима аспеката комуникативне праксе и њеног утицаја на друштвено комуницирање, те облицима друштвеног комуницирања као симболичким културним кодом. Важно је истаћи да је аутор на позицији социо-антрополошког становишта када је реч о комуникацијској пракси, изричито заступајући став да је комуницирање људска особина коју човек стиче током живота социјализујући се, а која му омогућује да задовољава своје потребе и интересе (стр. 66). „Процес комуницирања је саставни тј. неодојиви део друштвених односа. Информација се у том контексту може разумети као садржај комуникацијског процеса, као предмет поруке. Једино кроз процес комуницирања човек може задовољити своје потребе“ (стр.68).

У трећем делу кандидат ставља у међуоднос масовну културу и масовне медије. Свакако, тај међуоднос је давно утврђен, теоријски заснован и практично многоструко потврђиван, али мр Манић овде пружа свој допринос тиме што директно утврђује утицај масовних медија на идентитет појединаца, што је извесно карактеристика савременог друштва. „Масовни медији појединцу додељују идентитет, говорећи му ко је он. Усмеравају његово понашање, намећући му жеље медија као његове, одређујући начин на који може постићи циљ, у тренуцима апатије нудећи бег из стварности, стварајући масовну публику“ (стр. 118). Оваква аргументација која се критички (у Поперовом значењу: научно објективно) свакодневно проверава и потврђује у пракси, истоврсна је са оном коју је својевремено изнео академик Жан Дитур, на кога се иначе аутор у својој дисертацији позива већ у уводном делу „Да би у XIX веку неко био линчован морао је дати доказе извесне уверљивости, дијалектике, елоквенције. Данас, довољна је слика на телевизијским екранима. Покаже се десет, двадесет пута, милионима некритичких духова, и та нападна слика, уз адекватне коментаре, постаје мишљење. Горе него мишљење: она суверено одређује добро и зло. Није важно што се обрушава на жртве представљајући их као целате: нико не проверава“ (1999: 18).

На овом месту, мр Манић врши веома значајну социолошку анализу еволуције људског права на информисаност преко права на комуницирање (Жан Дарси) до права на комуникативни суверенитет индивидуе. Наиме на примеру еволуције овог права, у размаку дужем од два века, он изводи закључак о опасности снажења процеса десуверенизације држава, односно о преношењу садржаја који су се некада сматрали класичним садржајима државног суверенитета (право на информисање, које је тако било утврђено у разним међународноправним актима које, не треба заборавити, потписују, ратификују и спроводе државе) са држава као субјеката на појединце. Међутим, уколико се прихвати становиште да је свако људско право ограничено и другим људским правима и њиховом реализацијом, сматра Манић, онда комуникативни суверенитет као израз индивидуалне уникалности сваког појединца може да не буде чинилац који је супротстављен праву народа на националну и суверену државу.

У оквиру овог дела кандидат се бави и питањем да ли је комуникација подстрек или претња култури, као и институционалним и организационим оквиром за деловање масовних медија.

У четвртном делу „Медијска култура и друштвена стварност - стварност и ризици“, попуто савремено и у складу са односним схватањем Савета за социјално-економска и културна права ОУН, мр Манић на повезаност комуникација и медија са културом живљења, али и образовањем. „Комуникација је свеприсутна у модерном друштву, што

указује на стварање нове личности која је обасипана великом количином информација које наизглед стварају утисак да је приступ знању сада слободан и да се друштвене разлике могу уклонити а 'вечите' друштвене тајне открити... Масовно комуницирање тежи да ојача и обогати заједничке системе симбола, што, са једне стране, смањује разлике између група, а са друге, истиче стереотипност. Таква информација код корисника ствара утисак да га контролише, како је крајњи корисник подређен таквој поруци, несвесно постајући њен 'роб' односно 'роба'" (стр. 194).

Конечно, у петом делу се разматра место и улога масовних медија у социјалној структури савременог друштва. Овде се разматрају питања везана за слободу информисања, али и она традиционална која се често сусрећу у радovima који се баве оваквом проблематиком: питањима цензуре и аутоцензуре. Манић и овде констатује да је дошло до „развоја догађаја“: иако је цензура укинута или у савременим друштвима постоји „по изузетку“ (нпр. ратном стању), дошло је до развоја „аутоцензуре“. „Укидање цензуре *оштри зубе речима*. Успостављање цензуре је, у извесном смислу, знак поштовања речи, признавања њене снаге“ (Кара-Мурза, 2011, стр. 237). Манић сматра да на развој аутоцензуре утичу различити социјални и психолошки фактори, па се она може окарактерисати као „добровољно прихватање ограничења слободе у извештавању“, при чему је ова „добровољност“ мора схватити веома условно, јер је директно зависна од снаге социјалне контроле, поштовања начела владавине права и других фактора друштвеног карактера.

У трећем поглављу петог дела мр Манић се бави питањем Интернет комуницирања, констатујући како оно представља „самопотврду Маклуановог „глобалног села“ и процеса глобализације“ (стр. 257). У овом контексту, он истражује и проблем виртуелне алијенације која је омогућена настанком овог медија.

На основу оваквог широког увида у домаћу и инострану литературу и примене одговарајућих метода у закључивању, мр Манић је заправо потврдио хипотетички оквир свог рада према коме су масовни медији, као елемент глобалног друштва, онај фактор друштвених промена који утиче на промену културних образаца и измену идентитета.

Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација мр Михајла П. Манића, спада у ред вишестепено структурираних теза. Осим Увода и Закључака, она садржи пет делова, од којих сваки има између две и шест глава, главе су подељене на поглавља (до четири), при чему су и нека од поглавља разчлањена и на одељке, што је све праћено правилно и примерено коришћено научно-критичком апаратом. Обим тезе је 322 странице штапаног текста (Times New Roman ћирилица, фонт 11), што би прерачунато према стандардима Правилника о вредновању и нумеричком исказивању резултата научно-истраживачког рада Високог савета за науку Републике Србије износило заправо 419 страница текста.

- Тема „Медији у систему глобалног друштва и њихова социјално-комуникациска улога“ завређује пажњу научне и стручне јавности због своје изузетне актуелности и потребе да се критички сагледа постојећи модел и у одређеном правцу редефинише. Према Манићевом ставу то редефинисање се мора усмерити на „ослобађање“ медија не само од утицаја државе (што је у значајној мери постигнуто током првих година XXI века), већ и у ослобађању од утицаја других центара моћи (нпр. економске), како би се створио простор за слободно комуницирање;

- Указали смо да предмет ове дисертације научно није довољно истраживан, а када је то учињено, онда најчешће нисмо имали посла са научним дискурсом, већ са догматско-пропагандистичким и акционалистичким становиштима. С друге стране, није потребно посебно доказивати на научну и друштвену потребу да се овај проблем научно истражи;

- Комплексност задате теме значила је и сложеност у приступу њеном проучавању, и у вези са тим се може констатовати да постоји у довољној мери сразмерност.

Научни резултати докторске дисертације

Извршеним теоријским истраживањем, дошло се до следећих сазнања:

- Увид кандидата у постојећу научну и стручну литературу, посебно у нашој средини, потврдио је и наше независно сазнање о недовољној истражености теме којом се бави ова докторска дисертација. Иако се медији, особито они масовни, ушли у људске животе у тој мери да савремени човек своју свакодневицу не може ни да замисли без њих, сви сегменти улоге медија у глобалном друштву, а посебно њихова социјокомуникациска улога, нису били у довољној мери научно проучени и критички сагледани.

- Иако се ради о доминатно теоријском истраживању, у складу са начелом да је чисто теоријско односно чисто емпиријско истраживање само идеалан тип, а да се у стварности може говорити само о истраживањима у којима доминира један од ова два сегмента, мр Манић је своје теоријске поставке практично проверавао у ситуацијама из праксе, добијајући тако најбољу потврду закључака које је извео.

- Будући да је проблем улоге медија у савременом („глобализирајућем“) друштву, а посебно њихова социјокомуникациска улога, предмет више различитих наука (комуникологије, социологије, психологије, лингвистике...), али и различитих научних дисциплина (нпр. социологије комуникација, теорије јавног мњења, медијске аналитике, психологије медија, социологије медија итд.), то је приступ у истраживању нужно био мултидисциплинаран и интердисциплинаран. Мр Манић је у раду демонстрирао врло успешно сналажење у научно-истраживачком поступку код овако једног сложеног истраживања.

Примењивост и корисност резултата у теорији и пракси

Докторска дисертација мр Михајла П. Манића несумњиво показује да постоји потреба за истраживањем улоге медија у савременом друштву и њихове социјокомуникациске улоге. Ово тим пре што се српско друштво налази у транзицији (као и друга, некад социјалистичка друштва), па су стога и сами медији у транзицији. Манић се у својој дисертацији односи и према овом питању, указујући на опасност да медији из фазе једне врсте зависности („од државе“) транзитирају у другу врсту зависности („од капитала“). Он се у том смислу позива на став Белсија и Челдвика да „власништво над светским информационом и комуникационим ресурсима није ништа мање значајно од власништва над материјалним ресурсима планете док Маклуаново ‘глобално село’ сугерише, међутим, поље медијске ‘игре’ окупирано подједнако утицајним и за ‘игру’ опремљеним актерима“. Стиче се утисак да се Манић, укрштајући различите аргументе у погледу тога какав је тип власништва оптималан да би се осигурала слобода медија, која би увек морала бити ограничена начелом „слободе других људи“, у овом случају - слободе од медија, опредељује за социјално одговорно приватно власништво. Овакви теоријски ставови, који су проверавани у пракси током истраживања, извесно могу да буду и друштвено корисни за изградњу једног истински демократског медијског система у нашој земљи.

Начин презентирања резултата научној јавности

Комисија очекује да кандидат мр Манић објави научну монографију у којој би заокружио своја истраживања на ову тему. С обзиром на значај третираног проблема (према Мих. Марковићу увек је реални друштвени проблем тај којим се започиње неко научно истраживање, в. *Филозофски основи науке*, 1995: 14), сасвим је за очекивати да ће кандидат наставити да истражује у овој области и да резултате својих будућих и продубљенијих истраживања презентира на научним скуповима, у тематским зборницима и научним часописима. Свакако, овај рад ће, у складу са процедуром

предвиђеном на Универзитету у Приштини и његовом Филозофском факултету, бити учињен доступним академској и широј јавности.

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи)

Докторска дисертација кандидата мр Михајла П. Манића бави се сложеним проблемом односа медија и глобалног друштва и социјокомуникацијском улогом медија у таквом друштву. Аутор је аргументовано и синтетизовано изложио главне теоријске поставке у вези са предметом свог истраживања, поставио одговарајући хипотетички оквир и извршио његову проверу кроз компарирање постављених теоријских модела и реалне друштвене праксе, посебно у транзиционим друштвима какво је Србија. Осим домаће, коришћена је и релеванта, првенствено англо-саксонска литература. У свом истраживању он је потврдио полазни хипотетички оквир, дајући истовремено и нов, конкретан научни допринос аутора који се препознаје у:

- Несумњиво потврђеном закључку да развој комуникационих система све више помаже човеку у тежњи да задржи своју релативну независност, слободу, индивидуалност, али и истовремено исти ти системи континуирано и наизглед прикривено човека стављају у завистан положај, намећући му своје интересе, мишљења и ставове, уместо да продубљују критичку свест;
- Друштвеним променама одговарају квалитативне и квантитативне промене комуникационих система, што подразумева и обрнути смер у којем комуницирање изазива промене у друштву и култури. У том смислу, мр Манић је утврдио постојање повратне везе у односу између друштвених промена и медија кроз које се доминантно одвија процес комуницирања у савременом друштву. Бавећи се улогом Интернета у глобалном друштву и његовом социјокомуникацијском улогом, мр Манић је извео јасан и недвосмислен закључак, који представља један од научних доприноса ове дисертације: „Захваљујући Интернету, а посебно друштвеним мрежама, далеко постаје близу; ограничено се шири у неограничено; недоступно је све доступније, недостижно – достигну а коначно је бесконачно.... Ера друштвених мрежа и Интернета је ера интеграција“;
- Научни допринос представља и интерпретација идеје о комуникативном суверенитету, за који је Манић утврдио да не мора нужно да буде у супротности са националним и државним суверенитетом, уколико се схвати као израз слободе човека и остварења његових права, при чему је за то претпоставка да су права сваког човека ограничена правима других људи и да право на слободно комуницирање не би смело да потиरे друга људска права. „Управо у том смислу је и потребно разумети социјокомуникацијску улогу медија у глобалном друштву: она треба да допринесе напретку сваког конкретног друштва, а преко тога и напретку човечанства као светске заједнице у настајању, као глобализирајућег планетарног друштва“.

Закључак

Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици, да усвоји овај извештај о урађеној докторској дисертацији кандидата Михајла П. Манића, под насловом *Медији у систему глобалног друштва и њихова социјокомуникациска улога* и да га, у складу са процедуром, достави надлежним органима Универзитета на одлучивање, како би потом у складу са нормативним актима била заказана одбрана ове докторске дисертације.

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. 55.
ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 64. и 69. СТАТУТА
УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ**

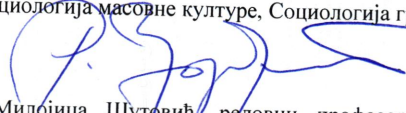
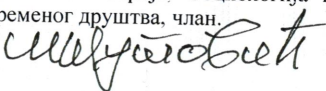
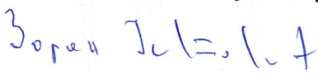
У прилогу вам достављамо:

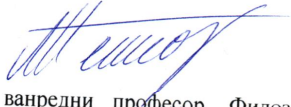
- Извештај Комисије о оцени урађене докторске дисертације;
- Одлуку Научно-наставног већа факултета о усвајању Извештаја комисије за оцену докторске дисертације.

_____ (место и датум)

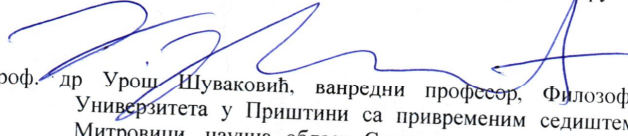
М.П.

КОМИСИЈА

1. Проф. др Радомир Ђорђевић, редовни професор, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, предмети Социологија културе, Социологија поткултура, Социологија масовне културе, Социологија града, председник.

2. Проф. др Милојица Шутковић, редовни професор, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, предмети Класичне социолошке теорије, Савремене социолошке теорије, Социологија политике, Социологија политике савременог друштва, члан.

3. Проф. др Зоран Јевтовић, ванредни професор, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, научна област Комуникологија, ужа научна област Комуникологија, предмети Теорија јавног мњења, Геополитика и медији, Конфликти и управљање јавношћу, члан.

4. Проф. др Петар Анђелковић, ванредни професор, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, Општа социологија 1 и 2, Савремено друштво, члан.

5. Проф. др Урош Шуваковић, ванредни професор, Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија, предмети Социологија комуникација, Истраживање јавног мњења, Друштвене промене и друштвени систем Србије, Методологија научних истраживања у друштвеним наукама, члан-ментор.